

KANSALLINEN ENNALLISTAMISSUUNNITELMA

Luonnon tilan parantamisen kansalaispaneelin suositukset: Teemaryhmä 1 kokous 4.11.2025

Erityisasiantuntija Outi Ala-Honkola, ympäristöministeriö

ADOBE STOCK

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet

Maa- ja metsätalousministeriö
Jord- och skogsbruksministeriet

Luonnon tilan parantamisen kansalaispaneeli

- Tavoitteena oli tuottaa kansalaisnäkemys ennallistamisasetuksen toimeenpanosta Suomessa päätöksenteon tueksi:
 - Mitkä asiat luonnon tilan parantamisessa ovat kansalaisten mielestä tärkeitä?
 - Miten ennallistamisasetusta pitäisi toimeenpanna Suomessa, jotta se olisi oikeudenmukaista ja hyväksyttävää?
- <https://ym.fi/kansalaispaneeli2025>
- suomi: <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-361-714-8>
- ruotsi: <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-361-718-6>
- enkku: <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-361-722-3>

Miksi kansalaispaneeli?

- Moniääninen osallistujajoukko ja rakentava keskustelu tuottavat laajasti eri näkemykset huomioivia, hyväksyttäviä suosituksia.
- Satunnaisotanta ja fasilitointi ehkäisee vahvojen intressien dominointia ja auttaa hiljaisempiakin tulemaan kuulluksi.
- Aikaa perehtymiselle ja keskustelulle → Mahdollistaa toimenpiteiden vaikutusten syvällisemmän pohtimisen ja tietoon pohjautuvat suositukset.
 - Paneelille tuotettiin kansantajuinen [taustapaketti](#) luonnon monimuotoisuudesta ja luonnon tilan parantamisesta ja paneeli kuuli asiantuntijoita 1. ja 2. tapaamisessaan.
- Lopputuloksena päätöksenteossa suoraan hyödynnettävissä oleva kirjallinen julkilausuma.

Luonnon tilan parantamisen kansalaispaneeli

- Kutsu lähetettiin 8000 satunnaisesti valitulle yli 15-vuotiaalle suomalaiselle.
- Ilmoittautuneista (271 henkilöä ilmoittautui vapaaehtoiseksi) valittiin edustava 50 hengen paneeli iän, sukupuolen, asuinpaikan, maakunnan ja koulutustaustan suhteen kiintiöiden. Motiva Oy toteutti osallistujavalinnan. 44 ihmistä osallistui paneelin tapaamisiin.
- Paneeli kokoontui etäkokoukseen neljänä iltana 21.5. - 11.6.2025. Teknisestä toteutuksesta vastasi Motiva Oy.
- Paneelin toteuttamiseen saatiin osarahoitus Suomen itsenäisyyden juhlarahaston (Sitra) Demokratiainnovaatiot-ohjelmasta.

Julkilausuma sisältää seuraavat osiot:

- **Tilannekuva – mitä jokaisen suomalaisen tulisi tietää ennallistamisasetuksesta ja luontokadosta**
- **Mitkä ovat kansalaisten mielestä tärkeimmät ja toivotut keinot luonnon tilan parantamiseksi?**
- **Miten varmistetaan ennallistamistoimien oikeudenmukaisuus?**

Seuraavissa dioissa poimintoja julkilaumasta → tutustukaa koko julkilausumaan!

41/44 kansalaispaneelin osallistujasta hyväksyi julkilausuman sellaisenaan. Eriäviä mielipiteitä jätettiin kolme, ja ne löytyvät liitteestä 1.

Mitkä ovat kansalaisten mielestä tärkeimmät ja toivotut keinot luonnon tilan parantamiseksi?

Yleisiä suosituksia

Luontokadon pysäyttäminen on asetettava päätöksenteossa yhdeksi tärkeimmistä kriteereistä, joka on aina huomioitava. Pitkällä tähtäimellä sekä luonto että ihmiset voittavat, jos oikeasti tehdään asioita luontokadon pysäyttämiseksi. Tähän tarvitaan me-henkeä.

Tärkeintä on estää luonnon tilan heikkeneminen entisestään. Tulee varmistaa, ettei luonnontilaa toisaalla heikennetä samalla, kun sitä toisaalla parannetaan.

Ennallistettujen ja suojeltujen alueiden on oltava riittävän suuria ja toisiinsa kytkeytyneitä, jotta suunnitelmallisesti mahdollistetaan eläinten liikkuminen vapaasti ja turvallisesti niiden välillä.

Mitkä ovat kansalaisten mielestä tärkeimmät ja toivotut keinot luonnon tilan parantamiseksi?

Priorisoitavat luontotyypit ja toimenpiteet

Ennallistaminen olisi parasta aloittaa rinnakkain uhanalaisimmista luontotyypeistä, vähiten resursseja vaativilla alueilla sekä niillä alueilla, joiden ennallistaminen vie eniten aikaa.

Suomen pitää panostaa niihin luontotyyppeihin, jotka ovat suurimassa vaarassa kadota.

Ennallistamistoimien vaikutuksia on tärkeää tuoda näkyviksi myös siellä, missä vaikutukset ovat suurimmat ja havaittavimmat – tämä lisää kansalaisten hyväksyntää.

Luonnon ennallistaminen tulisi aloittaa soista, metsistä ja vesistöistä.

Kansalaispaneelin suosituksia

- Suomeen tulisi luoda koko maan kattava ekologisten käytävien verkosto.
- Yksityisten maanomistajien maiden ennallistamisessa tulee ensisijaisesti käyttää vapaaehtoisia keinoja. Pakollisissa toimissa tulisi olla siirtymäaika, jotta toimintaa ehtii sopeuttamaan. Jos on velvoittavuutta, tulee olla rahallinen kompensatio.
- Tarvitaan porrastettuja kompensatioita yksityisille metsänomistajille metsien hoitomallien muutoksesta avohakkuisiin perustuvasta metsän hoidosta luonnon tilan kannalta parempaan täyden suojelun sijaan.

Miten varmistetaan ennallistamistoimien oikeudenmukaisuus?

- Ennallistamisasetuksen toteuttamisessa tulee välttää haittojen kasautumista tietyille ryhmille. Vaikutusten ja kustannusten tulee jakautua tasapainoisesti eri alueille ja väestöryhmille.
- Päätöksenteon tulee olla osallistavaa, ja kaikkien ryhmien, joihin päätös vaikuttaa, tulee tulla kuulluiksi.
- Tulee pyrkiä niin nykyisten kuin tulevienkin sukupolvien oikeudenmukaiseen ja tasapuoliseen kohteluun.
- Päätöksenteon tulee ottaa huomioon tutkittu tieto ja kuulla asiantuntijoita.
- Vapaaehtoisuuteen perustuvien keinojen tulisi olla ensisijaisia. Jos nämä keinot eivät kuitenkaan riitä tavoitteiden saavuttamiseen, tarvitaan myös velvoittavia toimenpiteitä.

Suosituksen hyödyntäminen valmistelussa

- Luonnon tilan parantamisen kansalaispaneeli suunniteltiin ja ajoitettiin tukemaan kansallisen ennallistamissuunnitelman valmistelua ja päätöksentekoa.
- Kansalaisten julkilausumaa käsitellään kaikissa valmisteluryhmissä.
- Kansalaispaneeli on neuvoa-antava, mutta se on edustavan joukon harkittu kansalaismielipide.
- Kansalaisille tiedotetaan siitä, miten kansalaisnäkemystä on hyödynnetty ennallistamissuunnitelmassa. Tärkeää huomioida myös teemaryhmäkohtaisesti.

Kiitos!

Erityisasiantuntija Outi Ala-Honkola, ympäristöministeriö

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

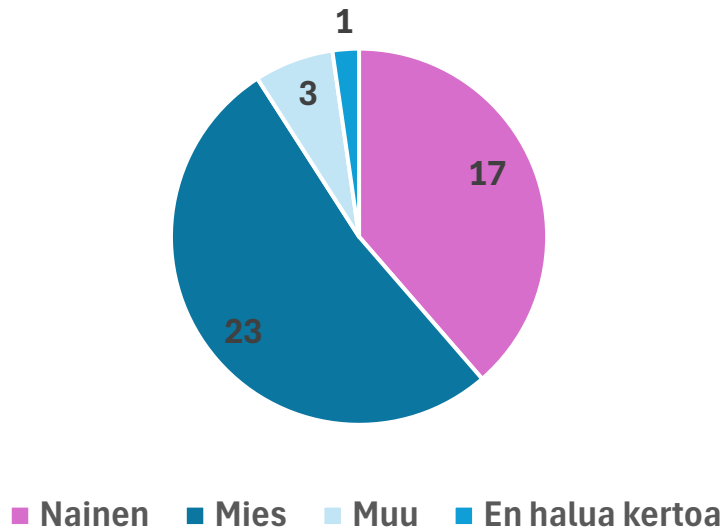
Ympäristöministeriö
Miljöministeriet

Maa- ja metsätalousministeriö
Jord- och skogsbruksministeriet

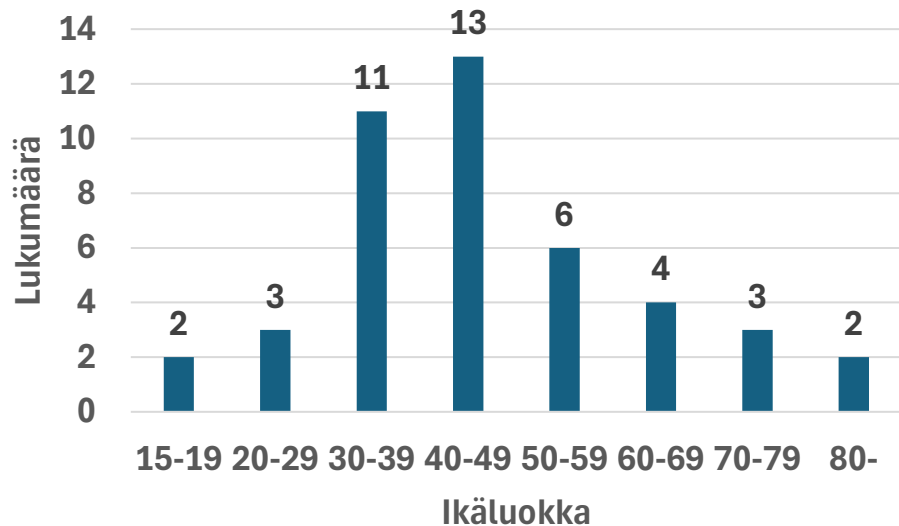
Paneeliin osallistui eri sukupuolisia ja eri-ikäisiä ihmisiä

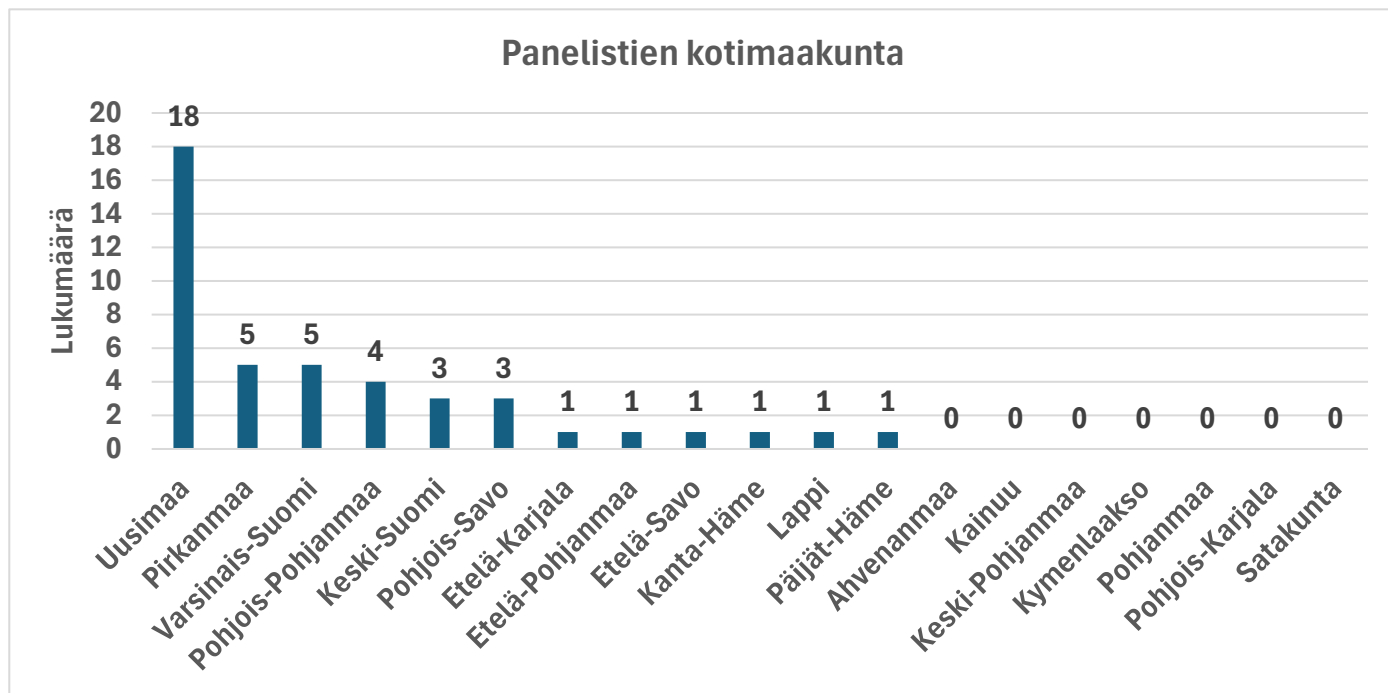
Panelistien sukupuolijakauma

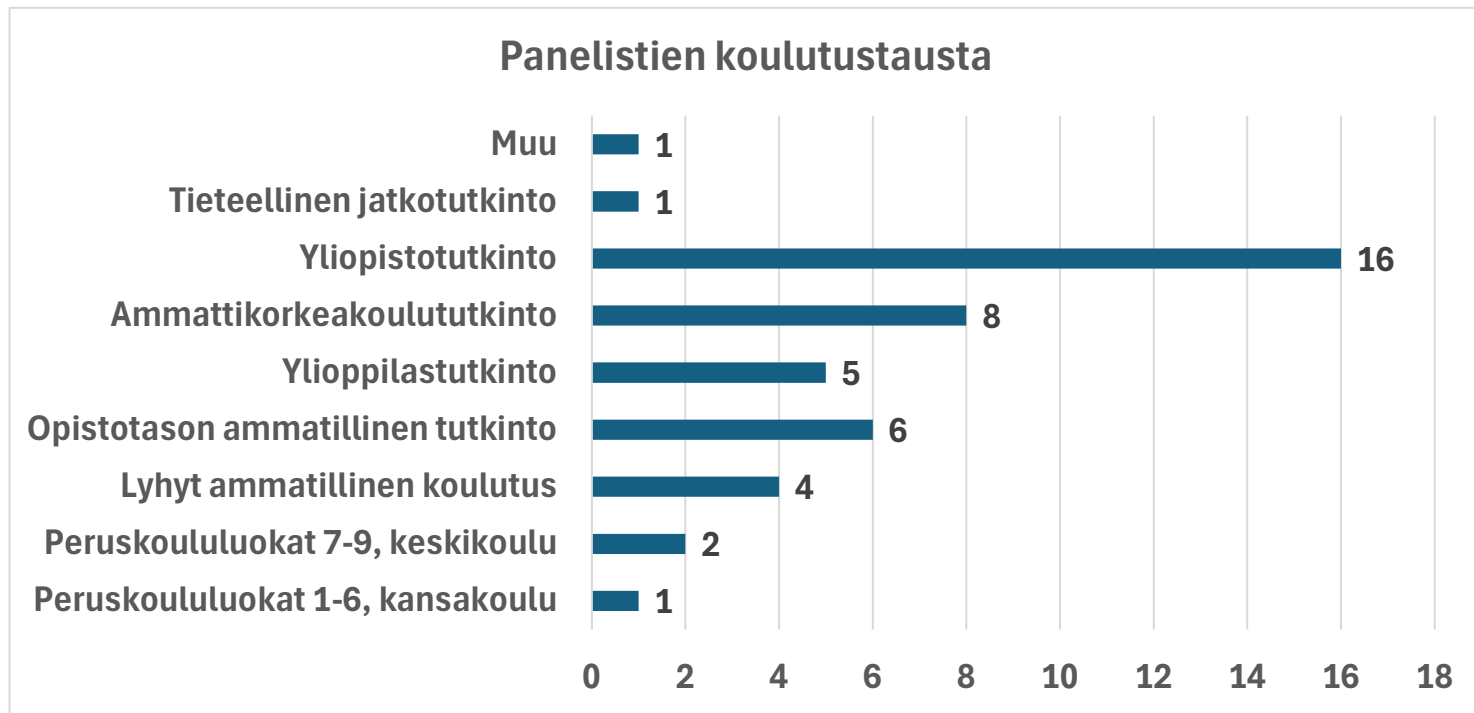
Panelistien ikäjakauma

Noin kaksi kolmasosaa maakunnista edustettuina paneelissa

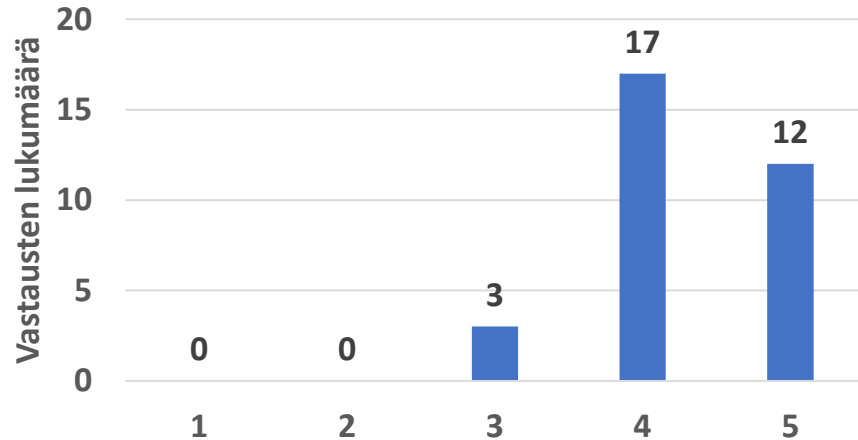
Panelistit edustivat erilaisia koulutustaustoja

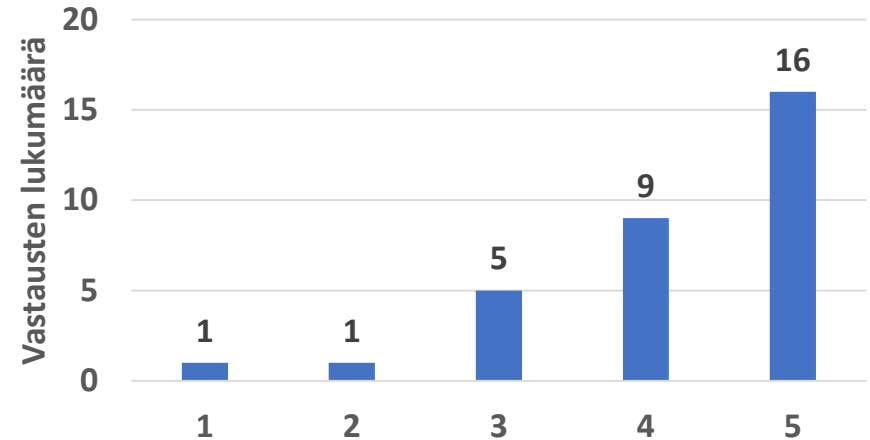
Taustamateriaaleja ja asiantuntijaesityksiä pidettiin hyvinä ja monipuolisina

Taustamateriaalit olivat ymmärrettäviä

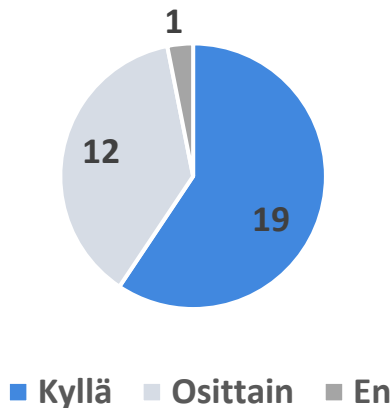
Taustamateriaalit olivat monipuolisia

1 = 😞 ... 5 = 😊

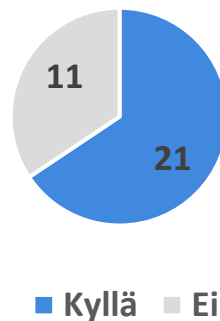
Pääosa koki saaneensa riittävästi tietoa aiheesta

Saitko riittävästi tietoa mielipiteen muodostamiseksi?

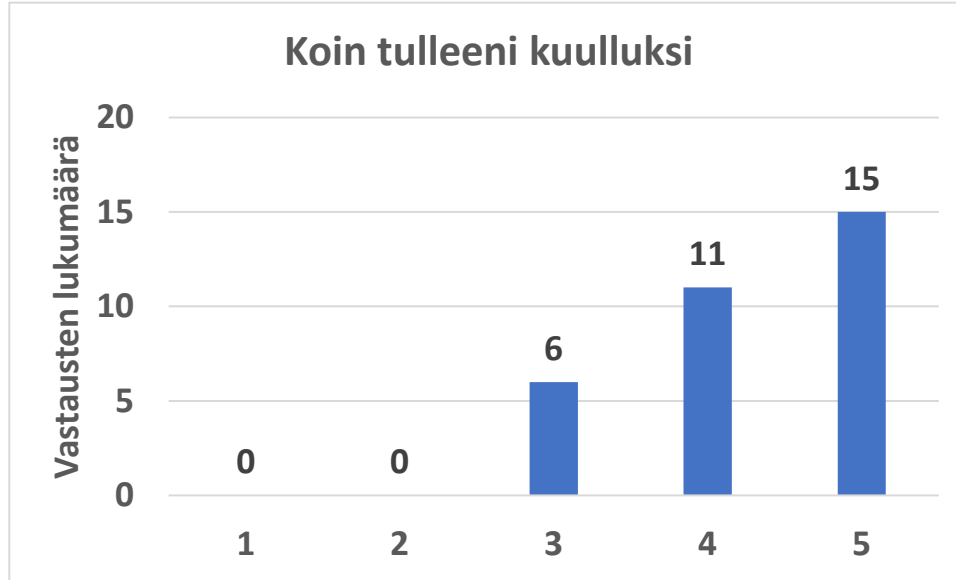
"Tämä on niin laaja aihe, että tavallaan varmasti olisi voinut olla tietoa enemmänkin, mutta ainakin itselleni tämäkin tietomäärä tuntui niin isolta, että tuntui, että vaikea sisäistää."

Muuttiko osallistuminen käsitystäsi luonnon tilan parantamisesta?

"En ollut aiemmin ymmärtänyt kuinka isosta asiasta on kysymys."

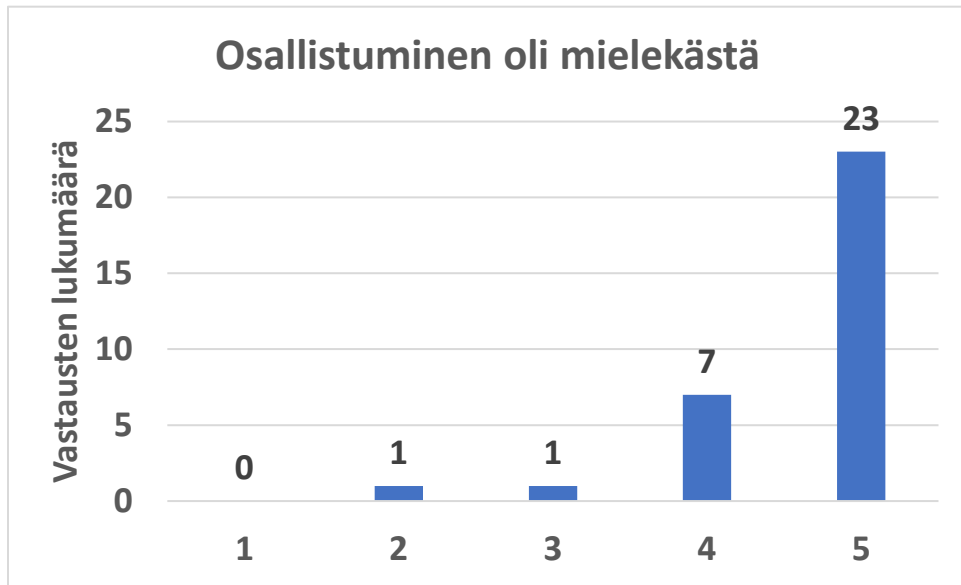
Panelistit kokivat tulleen kuulluksi

1 = 😞 ... 5 = 😊

Panelistien kokemukset osallistumisesta olivat positiivisia

1 = 😞 ... 5 = 😊

Panelistien terveisiä

"Aihe on tärkeä ja saan kokea ylpeyttä, että olen voinut olla osallistumassa asiaan, josta olen kantanut huolta jo vuosia."

"Oli todella mielenkiintoinen kokemus. Ja toivottavasti osuu kohdalle vielä joskus jotain vastaavaa, mahtavaa kun tavis kansalainenkin pääsee osaltaan osallistumaan näin ison kokoluokan päätöksentekoprosessiin mukaan. Suosittelen kaikille lämpimästi, jos yhteiskunnalliset asiat kiinnostavat!"

"Hienoa kun panelistit olivat niin aktiivisia. Vaikea aihe ja pintapuolinen raapaisu asiaan, mutta parhaamme tehtiin. Hyvä kokemus. Koen ymmärtäväni myös poliitikkoja nyt hieman paremmin. Isoja asioita on vaikea hoitaa niin että kaikki olisivat tyytyväisiä. Siksi hyväksyn julkilausuman."